

Avsändare:
Kommunförbundet Västernorrland

Till:
Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ba.eu@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss, betänkandet En ny organisation för förvaltning av EU-medel (SOU 2024:22)

Sammanfattning

Kommunförbundet Västernorrland är en intresseorganisation för kommunerna i Västernorrlands län. Vårt huvuduppdrag är att stödja kommunerna i det primärkommunala uppdraget genom att bidra med stöd i kunskaps- och verksamhetsutveckling, vara en gemensam röst och en plattform för samverkan. Kommunförbundet Västernorrland har ett EU-samordningsuppdrag från våra medlemskommuner.

Kommunförbundet Västernorrland har mottagit remissen av betänkandet SOU 2024:22 om en ny organisation för förvaltning av EU-medel och välkomnar möjligheten att komma med yttrande. Kommunförbundet ger yttrandet utifrån vårt uppdrag samt med fokus på de delar som har bäring på primärkommunala uppdraget.

Kommunförbundet har valt att yttra sig över förvaltningen av sammanhållningsfonderna med särskilt fokus på följande förslag i utredningen:

- Förslag om förvaltning av regional- och socialfonderna samt fonden för en rättvis omställning (Förvaltningen till Tillväxtverket som förvaltande myndighet)
- Förslag om gemensam Plattform för Hantering av EU-medel
- Förslag om förvaltning av Interreg-fonder
- Lokalt och regionalt inflytande

Utredningen har avgränsats till att enbart omfatta den så kallade "inre effektiviteten", vilket syftar till att granska den svenska förvaltningen av medel från fonderna. Utredningen har inte bedömt yttre effektiviteten, som rör sambandet mellan verksamhetens resultat och dess övergripande måluppfyllelse. Dessa mål är knutna till EU:s sammanhållningspolitik, som fonderna är avsedda att främja.

Enligt direktiven lämnar utredningen förslag inom följande tre områden:

- Den samlade organisatoriska strukturen och ansvarsfördelningen för hantering av EU-medel.
- En gemensam teknisk plattform för hantering av EU-medel, om utredaren bedömer att en plattform behövs.
- Skyldigheten för samtliga berörda myndigheter att anmäla miss tänkt brottslighet.

Kommunförbundet anser dock den stora frågan måste vara hur regeringens styrning och uppföljning skapar förutsättningar för ett effektivt och ändamålsenligt nyttjande av EU fonderna. Kommunförbundet har svårt att se hur förslagen med enbart fokus på inre effektivitet svarar på frågan om en mer ändamålsenlig och ett effektivt nyttjande av EU-medel.

Allmänna synpunkter

Kommunförbundet Västernorrland delar huvudsakligen problembilden som identifieras gällande hanteringen av EU-fonderna i Sverige. Vi anser att processen är komplex, oklar och kostsam. Vår erfarenhet är att det i dagsläget finns stora svårigheter för små organisationer, kommuner, företag och föreningar att dra nytta av fonderna på grund av tung administration och komplicerade regler. Det finns osäkerhet kring nuvarande systems förmåga att uppnå målen för kapacitetsutveckling och tillväxt. Problemen med hanteringen av EU-fonder påminner om de som finns med riktade statliga bidrag, som ofta misslyckas med att nå de mest behövande kommunerna inom skola, vård och omsorg.

Kommunförbundet stödjer därför förslag som syftar till att förenkla systemet och förbättra tillgängligheten till EU-fonder, samtidigt som fokus bör ligga på konkreta insatser snarare än administration.

Utredningen har inte bedömt "yttre effektivitet", vilket innebär att den inte tillräckligt beaktar regionala och lokala förutsättningar och behov i EU:s sammanhållningspolitik. En djupgående analys av hur regionalt och lokalt inflytande ska säkerställas saknas i den föreslagna centraliserade modellen.

Enligt utredningen har Strukturfondspartnerskapens system fått kritik för oklarheter och komplexitet. Riksrevisionen identifierade problem i systemet, inklusive oklarheter i ansvarsfördelning och systemets komplexitet. Granskningen visar att arbetet präglas av bristande transparens, otydliga prioriteringar och risker för jäv.

Kommunförbundet stödjer förslag som syftar till att minska dubbelarbete, öka effektiviteten och minska risken för jäv och intressekonflikter, med utgångspunkten att den part som ansökt om medel inte bör bereda eller besluta om samma medel. Vi anser dock att det är problematiskt att utredningen inte beaktar mekanismer som garanterar lokala och regionala perspektiv vid fördelning av medel. Strukturfondspartnerskapets roll bör förtydligas och garanteras för att säkerställa regionalt inflytande när EU-medel fördelas.

Sammanhållningspolitiken är EU:s viktigaste investeringsverktyg för att skapa tillväxt och sysselsättning lokalt och regionalt i Europa. Den syftar till att minska skillnader mellan regioner i EU, stimulera tillväxt och att minska de sociala gapen inom vår union. Ett huvudmål med EU:s sammanhållningspolitik är att bättre nyttja kommuner och regioners förutsättningar att skapa hållbar utveckling i alla delar av EU. Att beakta att alla kommuner och regioner är unika och att hänsyn tas till regionernas olika territoriella särdrag.

Kommunförbundet upplever att det breda målet med EU:s sammanhållningspolitik begränsas av den svenska regionalpolitikens snäva fokus på investeringar för tillväxt. Trots att den nationella strategin ”för hållbar regional utveckling i hela landet” har en bred inriktning på hållbar regional utveckling, uppfattar vi att detta inte fullt ut återspeglas i den regionala politikens genomförande.

Kommunförbundets yttrande på förslag i utredningen

Kommunförbundet har valt att yttra sig över förvaltningen av sammanhållningsfonderna med särskilt fokus på följande förslag i utredningen:

- Förslag om förvaltning av regional- och socialfonderna samt fonden för en rättvis omställning (Förvaltningen till Tillväxtverket som förvaltande myndighet)
- Förslag om gemensam Plattform för Hantering av EU-medel
- Förslag om förvaltning av Interreg-fonder
- Lokalt och regionalt inflytande

Förvaltningen till Tillväxtverket som förvaltande myndighet

Utredningen föreslår att Tillväxtverket ska ta över rollen som den förvaltande myndigheten för Eruf, ESF+ och FRO. Syftet med det enligt utredningen är bland annat att samla kompetensen och förbättra synergier i genomförandet av dessa fonder. Kommunförbundet ser positivt på förslaget att samla hanteringen av ERUF, Europeiska socialfonden (ESF) och Fonden för en rättvis omställning (FRO) hos en förvaltande myndighet, och välkomnar att denna myndighet blir Tillväxtverket.

Utredningen ger inte mycket detaljer kring implementeringsstrategier för övergången till den nya modellen. Det skulle vara värdefullt med en mer konkret plan för hur förändringen ska genomföras för att säkerställa en smidig övergång. Samordning mellan de olika fonderna kan leda till synergier som förbättrar resursanvändningen och ökar effekten av de finansierade insatserna. Detta skapar bättre förutsättningar för samordning och koordinering av fondernas insatser vilket underlättar att uppnå EU:s sammanhållningspolitiska mål som dessa fonder är avsedd att främja.

Kommunförbundet vill dock betona att det finns fördelarna med förvaltningsstruktur som ESF+ har idag, förslag om att integrera ESF-rådet i Tillväxtverket väcker tankar för att socialfondens breda perspektiv kan gå förlorad, och att dess potential för förebyggande socialt arbete kanske inte tas tillvara fullt ut under den föreslagna förvaltningsstrukturen.

Kommunförbundet föreslår att överväga att flytta ESF+ från Arbetsmarknadsdepartementet till Utbildnings- och socialdepartementet. Detta förslag grundar sig på risken med nuvarande inriktning för ESF+ är att ESF styr över ett statligt ansvar på kommunerna och att trycket därmed minskar på att effektivisera den statliga arbetsmarknadspolitiken samtidigt som kommunerna står inför stora utmaningar i den egna kompetensförsörjningen och omställningen av socialtjänsten till mer förebyggande arbete.

Utredningen föreslår att minska antalet regionala Eruf-program. Kommunförbundet ser en risk med att detta kan innebära begränsning av den regionala anpassningen och försvårar att nå målet för den regionala utvecklingspolitiken, d.v.s. utvecklingskraft med starkt lokal och

regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet.

Gemensam Plattform för hantering av EU-medel

Utredningen har haft uppdraget att utreda och lämna förslag om en gemensam teknisk plattform för hantering av EU-medel, om utredaren bedömer att en plattform behövs. En gemensam plattform för förvaltning- och kontrollsystem samt en gemensam plattform för stödprocessen för handläggning av ansökningar.

Utredningen konstaterar att en utvärdering av effektiviteten och ändamålsenligheten av de nuvarande handläggningssystemen inte ingår i deras uppdrag. Utgångspunkten bör vara att berörda myndigheter själva är ansvariga för och bäst lämpade att bedöma behoven och utformningen av sina IT-stöd.

Vår erfarenhet är att det i dagsläget finns stora svårigheter för mindre organisationer, små kommuner, småföretagare och föreningar, när det kommer till att utnyttja EU-fondmedel. Detta beror på "tung" administration och ett allt för komplicerat regelverk.

Kommunförbundet efterlyser åtgärder för att förenkla processerna och administrationen kring ansökan och användandet av EU-fondmedel. Det finns ett stort behov av en gemensam plattform med fokus på att förenkla ansökningsprocessen och förbättra rapporteringen för EU-medel. Därför bör fokus vara på att utveckla en gemensam teknisk plattform för att underlätta tillgången till EU-medel för mindre organisationer och föreningar.

På samma sätt som Statskontoret föreslår i en rapport från 2024¹ att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att skapa en samlad informationsportal för alla riktade statsbidrag till kommuner och regioner, skulle en gemensam plattform för EU-medel förbättra möjligheterna för kommuner och regioner att identifiera och följa upp tillgängliga bidrag. Detta skulle hjälpa de mest behövande att söka och utnyttja dessa medel effektivt.

Förslag om förvaltning av Interreg-fonder

Utredningen föreslår att ansvaret för förvaltningen av Interreg programmen Norra Periferin och Arktis (NPA) Aurora samt Sverige-Norge ska flyttas från länsstyrelserna i Västerbottens, Norrbottens respektive Jämtlands län till Tillväxtverket.

Utredningen nämner inte specifikt hur Interreg-fonderna ska förvaltas. Detta lämnar en viss osäkerhet kring hur dessa fonder ska hanteras i det föreslagna systemet.

Kommunförbundet förstår logiken i att flytta förvaltningen och möjligheter med synergieffekter kopplat till ERUF och ESF+ om det är samma myndighet som hanterar dessa fonder. Kommunförbundet ser inget behov av att flytta förvaltningen av Norra Periferin och Arktis (NPA) till Tillväxtverket. Vi ser att en sådan förflyttning och centralisering till en nationell myndighet riskerar leda till försämrade regional kännedom och att besluten fattas längre från aktörerna.

---

¹ [Stort antal riktade statsbidrag till kommuner och regioner \(statskontoret.se\)](https://statskontoret.se/rapporter/2024/stort-antal-riktade-statsbidrag-till-kommuner-och-regioner)

Kommunförbundet nyttjar Interreg-programmen och har under de senaste tre åren drivit tre Interreg-program, varav två inom NPA-området. Vi är nöjda med hanteringen och förvaltningen av fonderna via länsstyrelserna och upplever att Jems (system för hantering av rapportering och ansökningar) är välfungerande och anpassat för projekten inom programmen. Eftersom dessa projekt måste samarbeta över nationsgränser blir användningen av nationella verktyg som används för ESF+ eller ERUF mer komplex jämfört med nationella program.

Stödsystemen Jems för hantering av ansökningar behöver också beakta den flerspråkighet som flera av Interreg-programmen bygger på, liksom att medfinansieringen kommer från länder utanför EU med andra valutor. Till exempel valde NPA att nyttja ett EU-gemensamt systemstöd. Därför ser Kommunförbundet det som fördelaktigt att fortsätta att använda Jems, det EU-gemensamma systemstödet, i stället för Tillväxtverkets NYPS som har haft tekniska svårigheter att inlemma detta.

Lokalt och regionalt inflytande

De regionala strukturfondspartnerskapen är en central del av partnerskapsprincipen och flernivåstyret som ska genomsyra EU:s sammanhållningspolitik, vilket understryker vikten av regionalt och lokalt inflytande samt partnerskap för att hantera EU-medel effektivt och ändamålsenligt.

Enligt utredningen har systemet med strukturfondspartnerskap fått kritik för oklarheter och komplexitet. Riksrevisionen har identifierat problem i systemet, inklusive oklara ansvarsfördelningar och komplexitet. Granskningen visar att arbetet präglas av bristande transparens, otydliga prioriteringar och risker för jäv. Vi delar synen bakom förslag som syftar till att minska dubbelarbete, öka effektiviteten och minska risken för jäv och intressekonflikter, med utgångspunkten att den part som ansökt om medel inte bör bereda eller besluta om samma medel.

Kommunförbundet anser dock att det är viktigt att framgent beakta mekanismer som garanterar lokala och regionala perspektiv vid fördelning av medel. Förslaget om centralisering av projektbeslut till en förvaltande myndighet kan påverka den regionala och lokala kännedom som styr besluten idag negativt. Därför menar vi att Strukturfondspartnerskapets roll bör förtydligas och garanteras för att säkerställa regionalt inflytande när EU-medel fördelas.

Kontaktuppgifter

Kommunförbundet Västernorrland:

Charlotte Sandelius, förbundsdirektör
charlotte.sandelius@kfvn.se

Kommunförbundet Västernorrland:

Erik Lövgren, ordförande
erik.lovgren@ange.se

Kommunförbundet Västernorrland:

Osman Saidabdala, Projektledare och samordnare
osman.saidabdala@kfvn.se